

Wat levert de nullijn voor de ambtenaren in 2011 op?

In 2010 was een van de beleidsuitgangspunten van het huidige kabinet een bevriazing van de cao-lonen voor ambtenaren in 2011. Dit levert volgens het regeer- en gedoogakkoord een besparing op van 0,71 mld euro in 2011 en van 0,87 mld euro structureel. Is deze 'nullijn' gehaald? De cao-lonen blijken in 2011 inderdaad sterk achtergebleven bij de marktsector. De cao-loonstijging in de marktsector bedroeg 1,4% en in de overheidssector 0,2%.

Het is echter maar de vraag of deze nullijn op termijn werkelijk een besparing gaat opleveren. In het jaar 2011 is zeker sprake geweest van een besparing op de ambtenarensalarissen, maar omdat de arbeidsmarkt in principe naar behoren functioneert, zal deze besparing in latere jaren teniet worden gedaan. Om geschikte mensen te kunnen aantrekken bij de overheid kunnen de cao-lonen immers niet blijvend achterlopen bij de marktsector. Indien het salaris van bijvoorbeeld een keuringsarts bij UWV of een fiscalist bij het ministerie van Financiën te zeer uit de pas loopt bij de salarissen van hun vakgenoten in het bedrijfsleven, dan zal de overheid niet meer in staat zijn om deze werknemers aan zich te binden. Daarbij komt dat er geen aanwijzingen zijn dat de ambtenarensalarissen op dit moment structureel hoger zijn dan die van de marktsector, zoals het geval was in de jaren tachtig.

Eerdere ervaringen laten duidelijk zien dat daadwerkelijk sprake is van een inhaaleffect nadat ambtenarensalarissen laag werden gehouden. De loonbeperking van 2004 en 2005 is in latere jaren - toen de conjunctuur weer aantrok - ingehaald (zie de onderstaande figuur). Ook de ervaringen uit de jaren negentig bevestigen het beeld dat de cao-lonen in de overheidssector over het algemeen in de pas lopen met die van de marktsector.

Het CPB gaat er daarom van uit dat de door ambtenaren opgelopen achterstand van 1,2% vanaf 2014 wordt ingehaald over een periode van vier jaar. In 2015 bedraagt het cumulatieve directe effect op de rijksbegroting van deze inhaal 0,2 mld euro (a).

Contractloonstijging, markt en overheid

(a) Ten tijde van de Voorjaarsnota 2011 was de geraamde contractloonstijging markt 1,75% voor 2011. Zonder nullijn zou de mede daarop gebaseerde uitgedeelde loonbijstelling destijds 0,64 mld euro hoger zijn geweest. De gerealiseerde contractloonstijging markt in 2011 was echter geen 1,75% maar slechts 1,4%. Bovendien is de gerealiseerde contractloonstijging bij de overheid in 2011 niet nul geweest, maar 0,2%. Ten opzichte van de markt hoeft dus niet het relatieve verlies van 1,75% maar van 1,2% (=1,4%-0,2%) te worden goed gemaakt. Vandaar dat het budgettaire beslag van het inhaaleffect tot en met 2015 lager uitvalt dan de helft van de besparing ten tijde van de Voorjaarsnota 2011.